

Samuel Crowther, de zwarte zendeling.

<https://hdl.handle.net/1874/355736>

agla

(13)

SAMUEL CROWTHER,

DE ZWARTE ZENDELING.

TE ROTTERDAM,

BIJ M. WIJT & ZONEN,

Drukkers van het Nederlandsche Zendelingenootschap.

1852.

[107]

SAVING THE CROWD

DR. MARTIN LUTHER KING, JR.

DR. MARTIN LUTHER KING, JR.

DR. MARTIN LUTHER KING, JR.

1968

Vele tranen zijn eenmaal gestort aan de rivieren van *Babel*. Het gevangen *Israël* hing dáár de harp aan de wilgen, zat troosteloos neder aan den oever der wateren, en beweende uit de diepte der ziele de grootheid zijner ellende. Die tranen vloeiden slechts voor eenen korten tijd. Vraagt gij, welke rivier getuige is geweest van nog grootere ellende, van de grootste welligt onder de kinderen der menschen? Zonder aarzelen wijs ik u op de *Niger* in *Westelijk Afrika*. *Niger* of *Neger* is één en hetzelfde woord; aan de oevers dier rivier is de ware geboortegrond, de hoofdzetel der negerstammen; maar aan die oevers en aan den mond dier *Niger* is ook de hoofdzetel te zoeken van den gruwzamen slavenhandel. Reeds langer dan drie eeuwen werd die handel gedreven, en wij durven het gerustelijk beweren, jaarlijks werden door hem 100,000 negers gevangen en gevoerd naar de andere zijde van den oceaán. Op die wijze werden dus meer dan 30 millioenen onzer medemenschen ongelukkig gemaakt. Dat waren wel negers, wel diep

gezonkene heidenen, maar bij hen was toch ook nog een trek bewaard van de beeldtenis, naar welke ook zij eenmaal werden geschapen. De banden des bloeds werden gekenmerkt door standvastige trouw en innige liefde. Vooral treft men overal bij hen eene bijzondere ouderen kinderliefde aan. Stel nu eens, dat elke weggevoerde slechts door twee harten betreurd, slechts door vier oogen beweend werd, welk eene droefheid heeft dan Europa's zonde onder die volkeren verspreid! Er bestaat een oud verhaal van een' onregtvaardigen regter, die geene rust had in het graf, maar des nachts altijd rondzwierf. Op zijne rustelooze omdoolingen ontmoette deze eens eenen ouden vriend. De vriend staarde op de borst van het spook, en zag in de diepte van zijn hart onophoudelijk vonken flikkeren. Hij vroeg hem derhalve: wat dat toch voor vonken waren? "Het zijn de tranen," antwoordde de nachtwandelaar, "van hen, die ik in mijn leven onregt heb aangedaan. O, zij branden, zij branden mij zoo." Hierop verdween het spook, terwijl de nachtelijke stilte slechts door een diepen zucht werd afgebroken. Die tranen, aan den Nigerstroom geschreid, zullen ook branden op het harte dier menschenroovers. Noch de voorspraak van MARIA, noch die van ST. FRANCISCUS, of hoe die heiligen ook

heeten mogen, zal dat vuur kunnen blusschen. Die tranen branden tot op den bodem der hel. Mogten zij nog eens gedurende dit leven beginnen te branden op de harten der volken, die aan dezen gruwel schuldig staan! Misschien zou het een middel zijn, om den goddeloozen handel ras een einde te doen nemen. Vergun ons, lezer! dat wij u een verhaal uit dat land der gruwelen mededeelen.

Aan den grooten Nigerstroom, reeds op tamelijken afstand van de kust, woont het volk der *Joruba's*. Eene hunner grootste steden is *Okoku*; in 1821 telde zij ongeveer 12000 inwoners. De huizen hebben eene kegelvormige gedaante, en zijn gebouwd van leem, vermengd met gehakt stroo. Enkele zijn beschilderd met indigoblaauw. Rondom de stad was eene lage borstwering, terwijl men door zes poorten haar binnen kon treden. Gewoonlijk zijn de negersteden en dorpen van alle zijden door digte en doornachtige struiken omgeven, die snel opgroeijen en dus eene goede verdediging zijn tegen de invallen, waarvoor zij om den slavenhandel gedurig op hunne hoede moeten wezen. Door de smalle paden, in dit kreupelhout aangelegd, kunnen zij den toegang des te beter voor den vijand versperren. Dit alles echter beveiligde *Okoku* niet. De mohammedaansche *Fullah's* hadden zich on-

der éénen aanvoerder vereenigd met een groot aantal *Joruba's*, uit de slavernij ontvlugt. Met een leger van 20,000 man gingen zij op den slavenvangst, en oefenden dien uit op eene ontzagchelijke schaal. Op eenen vroegen ochtendstond, toen de volwassenen zich reeds aan hun dagelijksch werk hadden begeven, en de kinderen het ontbijt gereed maakten, rukte op eens dat rooverenheir van alle kanten los op de stad. Slechts 3000 manschappen kon *Okoku* tegen den vijand op den been brengen, en dezen moesten na een hevig gevecht van drie uren voor de overmagt bezwijken. Nu werden al de gruwelen van het heidendom ten toon gespreid. Wat vlugten kon, vlugtte. Vrouwen met drie en vier kinderen op de armen, met het jongste op den rug en een pak op het hoofd, vloden de stad uit. Maar de vervolgers joegen ze achterna. In het midden der doornen verloren zij hare pakken en werden haar de kleederen van het lijf gescheurd. De kinderen wilden zij dan ten minste toch redden. Maar iedere zonde heeft hare eigene listen. De vangers hadden lange slingers meêgebracht, wierpen die de vrouwen om het hoofd en den hals, en konden ze zoo aan elkander koppelen, om ze dan als eene kudde geiten voort te drijven. Ziedaar in weinige woorden een tafereel van de ellende, die de

slavenjagt in deze stad verspreidde. Wij willen deze ramp in het algemeen niet verder schetsen, maar ons slechts bezig houden met het lot eener enkele familie.

Hoe die familie tijdens haar leven in het leidendom heeft geheeten, is mij onbekend. De vader had mede aan de borstwering gestaan. Toen zij geslagen werden, vloog hij naar huis en riep: "Alles is verloren. Vlucht!" Hij zelf ontkwam. Later viel hij in een ander gevecht, volgens het verhaal van zijnen zoon. Zijne vrouw daarentegen werd gevangen genomen met eenen knaap van 8 jaren en twee meisjes. Hun eigenaar voor het vervolg, een Mohammedaan, sleepte ze door de stad. Onder weg zagen zij, hoe eenigen hunner betrekkingen werden voortgesleurd door de *Fullah's*. Hun drijver dreef ze de stad uit. Nog eenmaal voerde de weg hen langs het huis des grootvaders; dit was ledig en verlaten. De roovers hadden hun hoofdkwartier te *Jehi*; daarhenen werden de gevangenen geleid. Een weg van 9 uren voerde hen derwaarts. Op dien togt ontmoetten zij de grootmoeder, die met eenen anderen kleinzoon werd voortgesleept. Voor de laatste maal aanschouwden zij hunne betrekkingen. Treurig afscheid, wanneer een deel der familie het andere voorbijgaat, terwijl beiden naar een verschillenden kant door

een' slavenjager worden gedreven! wanneer men overal waar men doortrekt, de dorpen in de asch ziet liggen!

Doch wij willen in het bijzonder het oog rigten op den knaap, dien wij mede op dezen togt hebben gezien. Het kind moet eenen naam hebben; wij willen hem dus terstond bij dien noemen, dien hij nu nog draagt. SAMUEL CROWTHER kwam met zijne moeder en beide zusjes te *Jehi* aan. Hun eigenaar moest den hoofdman een deel afstaan van den buit; hij gaf hem SAMUEL en het oudste meisje; de moeder en het andere zusje behield hij voor zich. Bij de scheiding waagde de familie het niet eens hare de^oefheid luide te doen hooren. Kort hierna wisselde de hoofdman den jongen SAMUEL voor een paard; ook zijne zuster bekwam eenen anderen meester, zoodat zij nimmer elkander meer zagen. Doch ook deze derde heer behield hem niet lang. De hoofdman had berouw over zijne ruiling; hij nam SAMUEL terug, en de andere zijn paard. Zijn meester trok nu met hem naar *Daddah*; hier vond hij voor eenen korten tijd zijne moeder weder met hare jongste dochter. De dagelijksche arbeid van SAMUEL bestond in voeder aan te brengen voor de paarden. Op zekeren avond zond zijn meester hem naar eenen buurman, om geld te halen. Dock

dit was slechts een voorwendsel: hij zou andermaal worden verkocht, werd gebonden en den ganschen nacht opgesloten. Met het aanbreken van den dageraad kwamen de slavenhandelaars. De oudere slaven werden met allerlei pakken beladen; allen werd de eene hand op den rug gebonden. Zóó togen zij naar de slavenmarkt *Idschahi*. *Afrika* namelijk, heeft ook zijne jaarmarkten en kermissen! En wilt gij weten, hoe vrolijk het daar toegaat? Een knaap wilde zijne moeder nog eens zien; hij werd gegeeseld. Onze SAMUEL ging voorbij het huis, waar zijne moeder woonde en zijne zuster; zwijgend moest hij het voorbijgaan; dit was het laatste afscheid! Hij werd met eenigen zijner lotgenooten gezocht door eene Mohammedaansche vrouw, die hem andermaal elders deed trekken; zij voerde hem naar *Popo* aan de kust. Zoo geraakte hij gedurig weder in handen van andere meesters, tot dat eindelijk een Portugees hem aankocht. Daar zag de knaap dan voor het eerst die ijselijke blanken!

O! die schoone witte kleur! Wit is de hoofdstraal des lichts. Wit is de lelie, die in stille pracht zich verheft te midden van de bloemen des velds. Wit is de bloem, die daar wast aan den ingang van den hof des vredes. Wit is het haar van den achtbaren grijsaard. Wit

de zwaan, die stervende zingt en zingende sterft. Wit als wol en als sneeuw wascht JESUS het hart van den zondaar. Wit is de kleur der onschuld en der nieuwe gerechtigheid. Wit is niet alleen het uitwendig maar ook het inwendig feestkleed des Christens. De engelen des hemels verschijnen in witte, blinkende kleederen. Welk eene hooge eere heeft God juist aan ons, blanken, geschonken! Reeds in de kleur onzes lichaams toch ligt eene flauwe beeldtenis van de heerlijkheid en reinheid der kinderen Gods, die wij door CHRISTUS kunnen bekomen.

Maar wat hebben wij gedaan? De kleur der blanken is den zwarten een afschuw geworden. Zijnen duivel schildert hij in eene witte gestalte. En daar heeft hij ook reden toe; want drie eeuwen lang zijn de blanken hen tot duivelen geweest. Zou het ons grootelijks mogen verwonderen, indien de gedoopte zwarte, bij zijn doordringen tot in het binnenste heiligdom des geloofs, op de stem dat zijne zonden witter geworden zijn dan sneeuw, nog eene kille hivering overviel bij de gedachte, dat de zonde der blanken hem zou aankleven op het gebied der verlossing?

SAMUEL werd door Portugeesche handelaars gekocht. Mannen en jongens werden in een gebouw aan de kust, aan eene 36 voet langen

keten vast geklonken; ieder had eenen ijzeren ring om den hals. Zoo dus één uit woede of vertwijfeling aan den keten trok, ondergingen allen de vreeselijkste pijnen. Geen wonder dat de teedere halzen der knapen weldra met wonden bedekt waren! Des nachts werd de keten zoo vast aangetrokken, dat de gevangenen bijna stikten van benaauwdheid; te meer, door de engte van hun dicht betimmerd verblijf. Eindelijk bond men de knapen slechts met strikken aan elkander vast. Zoo leefden zij gedurende vier maanden aan de kust; toen was de lading voltallig en zij werden scheep gebragt. De inrigting van een slavenschip zullen wij thans niet beschrijven; welligt viel er u wel eens elders eene beeldtenis van onder de oogen. Genoeg, dat op de zeereis naar *Amerika* meermalen een derde van de lading verstikt of bezwijkt aan koortsen. Het ruim is zoo laag en de slaven zijn zoo dicht op een gepakt, dat de lucht binnen weinige dagen verpest is, en de dood reeds spoedig hare tallooze offers komt vellen. SAMUEL zelf verhaalde dat de hitte op het schip die van de heetste zomerdagen op het land nog overtrof. Velen zijner togtgenooten stierven dan ook. Maar lang zou die ellende niet duren. De Heere schouwt uit den hemel, en slaat het lot aller menschenkinderen gade.

Ettelijke dagen was het schip onder zeil geweest, en ook onze knaap was reeds half dood van de reis. Daar hoorden de slaven op eens een donderend gekraak, als of het schip aan spaanders zou springen; spoedig echter volgt eene volkomene stilte, Een blanke slaat de deur van het onderschip aan stukken, komt bij de slaven en wenkt ze om op te staan. Boven op het dek gekomen, zien zij zich omringd door deftige blanken, met ontbloote zwaarden in de hand. Het waren Engelschen. Twee engelsche oorlogschepen, die op de kust van *Afrika* tegen den slavenhandel waakten, hadden dit schip aangehouden en zonder veel tegenstand bemagtigd. De slavenhandelaars lagen gebonden op het dek; dit boezemde het volk vertrouwen in zijne nieuwe meesters in. Geheele stapels vruchten waren daar neêrgelegd; de uitgehongerde knapen vallen er op aan, en niemand verhindert of bestraft ze. Eindelijk werd de bevrijde manschap op de beide oorlogschepen overgebracht. Doch hier overviel den jeugdigen SAMUEL een nieuwe schrik. Hij zag stukken varkensvleesch hangen, hij dacht dat het menschenvleesch was; hij zag een' grooten hoop kanonkogels liggen, dezen hield hij voor hoofden van reeds verslondene negers. Hij sidderde van vrees, dat het weldra zijne beurt zou zijn.

Spoedig echter werd de dwaling ontdekt, en de verlostten gevoelden zich weldra te huis op de schepen. De negers zijn leerzame menschen. Zij hielpen de matrozen in al hunnen arbeid, om hun zoo veel mogelijk hunnen dank te betoonen voor het werk hunner bevrijding.

De schepen rigtten hunne koers naar de kust van *Afrika*, naar *Sierra-Leona*. In deze colonie ligt *Freetown*, de eerste stad van vrijgemaakte negers; verder *Kissy*, *Wellington*, *Hastings*, *Waterloo*, *Bathurst*, *Charlotte*, *Fuhrabay*, allen Zendelingposten, opgericht tot redding van de zielen dier arme zwarten. SAMUEL kwam eerst te *Bathurst*. Men bemerkte in den knaap een' goeden aanleg en een kinderlijk gemoed. Bij zijn opgroeijen wies de liefde tot Gods Woord in zijn hart. Hij verheugde zich in het heil, dat JEZUS CHRISTUS ook voor zwarten werd geboren, en na eenigen tijd werd hij gedoopt. Reeds te *Bathurst* verzamelde hij menigerlei kennis. Later rigtte het bisschoppelijk zendelinggenootschap, dat vooral het zendelingwerk in *Sierra-Leona* behartigt, eene kweekschool op te *Fuhrabay*. Hier zouden eenigen der neger-jongelingen tot onderwijzers en medehelpers der zendingen worden opgeleid; onder anderen ook SAMUEL CROWTHER. Een Duitscher JAC. FR. SCHÖN werd zijn leermeester. De bestuurders der inrigting

waren hier weldra zoo met hem ingenomen, en koesterden zulke goede verwachting van zijne heerlijke gaven, dat zij verlof vroegen, om hem naar *Engeland* te zenden, hem daar verder te doen opleiden, en dan later als geordend zendeling naar zijn vaderland te laten wederkeeren. Dit geschiedde. In den loop des jaars 1843 kwam hij van *Londen* terug, en predikte den 3den December deszelfden jaars voor de eerste maal in de kerk te *Freetown*, en wel in de Engelsche taal. Dat gaf opwekking en beweging onder de zwarten. Het was alsof Gods Woord meer ingang bij hen vond, sedert het hun door den mond eens broeders gebragt werd.

Waar zou men nu den nieuwen zendeling henenzenden? Te *Freetown* waren er verscheidene vrijgemaakte slaven, even als CROWTHER geboortig uit het land der *Joruba's*. Onder dezen was er menigeen, die den Heer had lief gekregen, en die gaarne naar zijn vaderland wilde wederkeeren, vooral in vereeniging met eenen prediker des evangelies. Daarenboven getuigt men van de *Jorubas'*, dat zij verstandiger en meer ontwikkeld en vlijtiger zijn, dan de meeste andere Afrikaansche stammen. Ook was er een aanzoek gekomen van een opperhoofd dier stam, om een leeraar voor zijn volk. Waar toe nu langer gedraald? De Heer gaf hier

immers duidelijk te kennen, waar hij het licht op de kandelaar geplaatst wilde hebben? Het Genootschap besloot dan ook, om den neger SAMUEL CROWTHER en den Engelschman TOWNSEND naar dat zelfde land der *Joruba's* te zenden, van waar de eerste eenmaal als slaaf werd weggeroofd. Dat doet ons goed. Lang genoeg hebben de blanken het zwarte volk uitgevoerd ter slavernij; nu trekken beiden naar hen toe, om de blijde boodschap der verlossing hun te brengen.

Wat zal CROWTHER zijnen weg met blijdschap hebben gereisd! De ellende zijns volks kende hij in al haren omvang. Zelf had hij dien bitteren beker ten bodem toe gedronken. Maar hij kende ook den éénigen Geneesmeester; want dezen had hemzelven geholpen. En deze had hem nu geroepen om te arbeiden aan het heil van zijne kranke landgenooten. Hij, die als slaaf was uitgegaan, kwam terug als een vrije; vrijgemaakt door de Engelschen van de knellende banden der Afrikaansche en Portugesche slavernij, en tevens vrijgekocht door JEZUS CHRISTUS van de nog pijnlijker, nog sterkere, nog gevaarlijker ketenen, die hem in de magt der zonde en des duivels gekneld hadden. Die dubbele vrijheid wilde hij hun prediken. Zalig verschil tusschen den wegtrekkenden en den wederkeerenden SAMUEL CROWTHER!

Lezers! Menig uwer is ook als slaaf weggevoerd uit zijn vaderland, als slaaf der zonde. Misschien komen deze bladeren dezen of genen veloren zoon in handen. Er zijn er tegenwoorzoo velen! In het ouderlijk huis heerschte nog de oude tucht, al was het dan ook die der wet. Dat beviel hem niet; in zijn paradijs mogten geene verbodene boomen staan, en daarom: naar buiten, in den vreemde, naar het land der vrijheid! Maar even als de vogelvanger zijnen lijn onder de korenaren verborgen houdt, zoo verbergt ook de duivel zijne strikken achter die schoonklinkende woorden van vrijheid en zelfstandigheid. Die nu waande de vrijheid te verkrijgen, wordt een arme slaaf. Hij valt in de slavernij der zonde, in dezelfde slavernij als zijne medemenschen. Trekken dezen dan aan de keten, dan gevoelt hij dubbel het knellende van zijn juk. Doch niets kan hem baten; hij kan zich niet redden. Zijn slavenschip voert hem aan de overzijde der onstuimige zee: en hij landt..... Waar? aan de kusten der eeuwige slavernij! — Doch neen! de Heer heeft immers ook zijne kruisers? Dezen armen gevangenen zendt God immers ook nog eene reddingsboot te gemoet? Wel klinkt hem eerst de donder der wet in de ooren. Het woord, “Vervloekt is een iegelijk die niet houdt al de

woorden dezer wet," schokt hem nog dieper dan het gebulder des geschuts. Zijn oog wordt geopend voor het gevaar, dat hem bedreigt. Hij vreesst en siddert en roept uit: "o Heere, ik verga!" Maar de Erbarmer spreekt van genade en van leven. Nu moet hij mede terug; de overblijfselen van het slavenschip moet hij achterlaten en prijs geven aan de baren.

Wat kan zulk een teruggekeerde zijne stem luide verheffen tegen de slavernij, wier wrange vruchten hij met eigene hand heeft geplukt! Een bevrijde slaaf, die de overblijfselen der striemen kan toonen, hem door de pijnigers geslagen, - die de lidteekenen verdraagt in het ligchaam, van de wonden, door de knellende ketenen gedurig weêr opgereten, - welk een krachtig getuige voor den vloek der slavernij! Maar welk eene getuigenis van den vloek der zonde kan de zondaar dan ook geven, die de lidteekenen nog omdraagt in het hart van de oude door CHRISTUS geheiligde wonden, die in zijnen huisselijken kring de striemen nog kan toonen, die de zonde vroeger heeft geslagen! Zoo zij dan ook uwe getuigenis in opregtheid des harten, gij verlorenen en wedergevondenen!

Ook SAMUEL CROWTHER heeft getuigd en getuigt nog. Ongeveer 30 uren landwaarts van *Sierra-Leona* ligt *Abbekuta*, de hoofdstad van

het gewest *Egba*, in het land der *Joruba's*. Die stad telt met hare 143 aanhoorige dorpen 60 à 80,000 zielen. Daar woonde de hoofdman, die onderwijzers verlangde; derwaarts vertrokken CROWTHER en TOWNSEND. Nog niet lang hebben zij gearbeid, en reeds ziet men het zaad van Gods Woord wortelen schieten. Oud en jong erkent het rampzalige en dwaze der afgodendienst; oud en jong scheurt zich van dezelve los. Maar het verachten der afgoden is nog geen liefhebben, geen aankleven van JEZUS. Doch ook tot deze vrucht schijnt de bloesem te ontkiemen; 17 worden er voorbereid tot den heiligen doop. Onder deze zijn er drie, die vroeger ijverige afgodendienaars en afgodspriesters waren.

Deze zijn de laatste berigten aangaande den arbeid van CROWTHER in de dienst zijns Heeren. De zendeling GOLLMER uit *Sierra-Leona*, bezocht de beide broeders op kersmis 1846, en schreef: "Mijn hart juichte van vreugd en loofde den Heer, toen ik die scharen van aandachtige heidenen de woorden des levens mogt verkondigen. Mijne vrienden hebben in waarheid eene geopende deur gevonden. Hunne kerken en kapellen, nu reeds ten getale van vier, zijn gewoonlijk gevuld. Er heerscht eene groote dorst naar waarheid." Tot onze droef-

heid moeten wij echter ook melden, dat GOLL-MER ons de tijding deed geworden, dat het genoemde getrouwe opperhoofd is gestorven, en de geheele zending te *Abbekuta* daardoor in groot gevaar zich bevindt, ja geheel met opheffing bedreigd wordt. Maar de Heere leeft nog en regeert nog! Indien Hij het niet wil, dan zal het ook zeker niet geschieden.

Nog eenmaal, waarde lezer! voeren wij u terug naar de familie van CROWTHER, en wel op den 21sten Augustus 1846. Reeds was het vierde eener eeuw verlopen, sedert SAMUEL aan de zijnen werd ontrukkt. Niets vernam hij van hen na dien tijd. In zijn dagboekje stond voor dien dag het woord opgeteekend: "Gij zijt geweest een Helper der weezen." (Ps. X: 14.) Op dienzelfden dag vond de wees zijne oude moeder terug. Wie zal die ontmoeting beschrijven? Dat ontstellen en dat beven van blijdschap! Dat mistrouwen van zijne eigene oogen! Die vreugdetranen langs die vermagerde wangen! Dat om den hals vallen, dat zwijgen! Die vastgeklemdde handen, die elkander aanstaarrende oogen! En dan na eenige oogenblikken bedarens, die oude troetelnamen uit de dagen der kindschheid, en die menigte van kussen, die eene vijftwintigjarige schade schenen te moeten inhalen! Neen! dat kunnen wij niet.

Maar nu dan nog een woord over de geschiedenis der ouders. Te *Daddah* was SAMUEL van zijne moeder en zijne jongste zuster gescheiden. Een zijner bloedverwanten had de moeder met het kind voor de som van 8 daalders weder uit de hand der roovers weten los te krijgen. Een broeder van SAMUEL betaalde dit zijnen neef eerlijk terug. Ook zijne andere zuster was losgekocht; maar SAMUEL had men allerwege te vergeefs gezocht. Na drie of vier jaren zoekens gaf men het op, hem geheel verloren rekenende. Eenige jaren later begaf zich de moeder met hare dochter, toen reeds gehuwd en met een kind op den rug, naar de markt. Op weg worden zij andermaal door die menschenroovers overvallen en aan verschillende plaatsen verkocht. De jonge vrouw werd met haar kind losgekocht door haren man; de moeder daarentegen van de eene plaats naar de andere, en eindelijk naar de markt te *Hadau* gevoerd en te koop aangeboden; maar zij was te oud, niemand wilde haar koopen. Alzoo werd zij huisslavin, in welke betrekking zij dikwerf naar naburige plaatsen werd gezonden. Op een' dezer togten valt zij wederom in handen van roovers uit *Abbekuta* en wordt voor de derde maal verkocht, zoodat zij weder gedurende 5 jaren als slavin moest dienen. Ten einde van dien tijd vernamen hare

dochters de plaats harer woning. Rusteloos begaven zij zich aan het verzamelen van *kauris*, (eene soort van kleine schelpen van waarde, tot dat zij de som van 30 daalders bijeen hadden. Hiermede kochten zij haar vrij, en namen haar bij zich in huis. Daár vond SAMUEL CROWTHER zijne moeder terug.

Heidenen zijn deze negers, dat is waar; maar in liefde tot de ouders kan toch menig onzer nog wel iets van hen leeren. Eens heeft de zoon zijne moeder vrijgekocht, eens hebben het de dochters gedaan; en eenen anderen zoon werd het vergund, met zijne moeder nog over eene andere, eene veel zoetere vrijmaking te spreken, waardoor zijn groote Borg ook haar wilde loskopen. Mogt soms een slechte zoon of eene slechte dochter deze woorden lezen, die aan zijne grijze ouders de verschuldigde liefde ontzegt, of wel de deur van zijn huis voor hen sluit, dan moet ik nog een enkel, misschien zonderling woordje hen toevoegen. "Gij zijt erger dan die Heidenen. Zij kochten hunne oude moeder wederom vrij, om zich tot aan haren dood in hare nabijheid te verblijden; en gij stoot de uwe van u. Uw roem is niet goed!"

Wat zegt gij intusschen, lezers! van dezen toestand van *Afrika*? Ik moet u nog eens eene geschiedenis verhalen. Toen *Amerika* nog slechts kor-

telings ontdekt was, zwierven eens 18 Spanjaarden moede en mat in de duisternis van den avond rond in dat vreemde land. Daar zagen zij iets liggen in de struiken, dat zij voor eenen boomstam hielden. Zij gingen er allen naast elkander op zitten. Spoedig begint er beweging onder hen te komen; hunne rustplaats was eene ontzettende slang, die daar nederlag. Doodelijk verschrikt sprongen allen te gelijk weder op. En wat wil ik nu met dit verhaal? Wel! even als het zitten dier Spanjaarden op de slang, is de rust en het geluk van den armen neger. Wanneer zij meenen in rust en in vrede te leven, dan beweegt zich plotseling alles onder hen, en stort ze in het verderf, in den dood, in de slavernij! Niemand is ook slechts voor ééneu dag zeker van zijne vrijheid, van zijn leven, want zijne eigene landgenooten zijn ontmenscht geworden door de blanken, door de Christenen.

Hoe lang zal dat nog voortduren? Tot dat de Zoon des menschen ook daar den kop der slang zal vertreden. Tot dat de hoeksteen uit *Israël* ook daar den volke worde tot een fundament. Heere JESUS! kom haastelijk! Amen!